

УДК 330.131.7

Шарова С.В.¹,

Момот М.М.²

¹к.е.н., доцент ЗНТУ

²студ. гр.. ФЕУ-114м

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПІДХОДІВ ДО ЗНИЖЕННЯ РИЗИКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ризики в значній мірі впливають на фінансові результати господарської діяльності підприємства, звідси виникає потреба в визначенні основних факторів ризику та створення відповідних систем і механізмів управління ризиками. Існуючі системи управління ризиками та основні концепції, які є їх основою, мають недоліки та потребують удосконалення. Зниження ризику в підприємстві та підвищення ефективності діяльності підприємств можливо тільки на основі комплексного підходу до оцінки факторів ризику всіх видів діяльності підприємств.

Останніми роками найбільшого поширення в світовій практиці управління ризиком набула концепція управління інтегральним (консолідованим, сукупним) ризиком (Integrated Risk Management – IRM). Сутність даної концепції полягає в тому, що підприємство в ході своєї діяльності знаходиться і працює в ризиковому середовищі, що складається з сотень чинників. Кожен чинник ризику, починаючи з глобального і закінчуючи локальним, у разі його реалізації, тобто здійснення певної події, може зробити вплив на роботу підприємства. Тому для розуміння стану середовища необхідно врахувати всі можливі чинники ризику і визначити ступінь їх впливу. Таких чинників, залежно від розміру і профілю підприємства, може бути десятки і сотні, тому реалізація цієї концепції стала можливою тільки з появою могутніх засобів комп'ютерного збору і обробки даних. Частина таких даних вводиться без участі оператора шляхом їх знімання з відповідних апаратів, машин і механізмів, де ці дані є частиною контролю за ходом технологічного процесу. Інші дані вводяться після попередньої обробки даних, одержаних у вигляді звіту про проведену операцію (операціях) і формалізованих в числове значення чинника ризику менеджером ризику. Потім в ході подальшої обробки даних виявляються чинники ризику, значення яких можуть зробити найбільш істотний вплив на найважливіші області діяльності підприємства. До найважливіших відносять області діяльності, порушення нормального функціонування яких може привести до істотних фінансових втрат на підприємстві. У перелік найважливіших можуть входити як виробництво продукції, збут, так і збереження майна і стан людських ресурсів.

Основною ціллю управління ризиком у підприємстві є мінімізація пов'язаних з ним фінансових втрат та максимізація прибутку. Процес

управління ризиком пов'язаний з оцінкою рівня окремих видів ризику, їх профілактикою та страхуванням.

Існують такі форми профілактики ризику:

мінімізація ризиків – це сукупність дій, направлених на зниження ризику, шляхом його уникнення або попередження. До того ж слід відмітити, що уникнення ризику для менеджера нерідко означає відмову від прибутку, а це пов'язане з ризиком невикористаних можливостей;

диверсифікація ризиків, дозволяє уникнути частини ризику при розподілі капіталу між різноманітними видами діяльності. Як правило, показників, що характеризують ризик такого портфеля, а отже, і ризик скомбінованого «портфеля», будуть меншими, ніж по кожному окре- мому напрямку діяльності, що входить до такого «портфеля»;

лімітування ризиків. За тими видами господарської діяльності та гос- подарських операцій, які можуть постійно виходити за встановлені межі до- пустимого ризику, цей ризик лімітується шляхом встановлення відповідних економічних і фінансових нормативів;

отримання додаткової інформації – є одним з найважливіших спосо- бів зниження ризику. Природно, що коли б у менеджера була більш повна інформація, він міг би зробити кращий прогноз та знизити ступінь ризику. Широко відома теза: «Рішення варте не більше того, чого коштує інформа- ція, на базі якої вона прийнята». Це робить інформацію товаром за який по- трібно платити гроші. Але вкладення капіталу в інформацію є виправданим.

Головним етапом управління ризиками є покриття негативних наслід- ків (збитків) ризиків фінансовими засобами. Кожний суб'єкт господарюван- ня може сам фінансувати свої ризики або передавати їх іншому суб'єктові господарювання згідно з попередньою взаємною домовленістю. Самофінан- сування ризиків, відоме також як самострахування, є формою безпосеред- нього самостійного покриття збитків власними коштами.

За наявності коштів у фондах та резервах вони можуть бути використа- ні аж до повного задоволення відповідної потреби. Істотним недоліком са- мофінансування ризиків є неможливість точного визначення потреби в резе- рвних коштах через недостатню статистичну та розрахункову базу. А створення фонду в обсязі, меншому за майбутню реальну потребу, призведе до неповного фінансування ризику. Проте формування фондів та резервів у об- сягах, більших за майбутні потреби в коштах, неминуче призведе до вилу- чення з господарського обігу значних фінансових ресурсів.

У тих випадках, коли збитки очікуються більшими за можливості гос- подарського суб'єкта самому фінансувати свої ризики, постає потреба пере- дати власну фінансову відповідальність за ними іншим суб'єктам, здатним до фінансування таких ризиків на певних умовах. Передання (трансфер) ри- зиків може здійснюватися у двох основних формах:

ризиків передаються під фінансову гарантію іншого суб'єкта.

ризика передаються професійним страховикам на підставі договору страхування за відповідну плату.

Виконано аналіз відомих систем, принципів та механізмів управління ризиками з метою підвищення ефективності діяльності підприємств. В управлінні ризиками в існуючий час використовується інтегральний, комплексний підхід з урахування впливу зовнішніх та внутрішніх факторів серед, які визначають ризик. Запропоновано з метою зниження ймовірності ризику та його негативних фінансових наслідків в підприємницької діяльності використовувати систему постійного контролю (моніторингу) за ситуаціями, в яких є ймовірність підвищеного ризику в досягненні поставлених цілей. Крім того, для зниженні ризику необхідно приймати оптимальні рішення на підставі альтернативного підходу, а також здійснювати заходи профілактики ризиків та їх страхування.